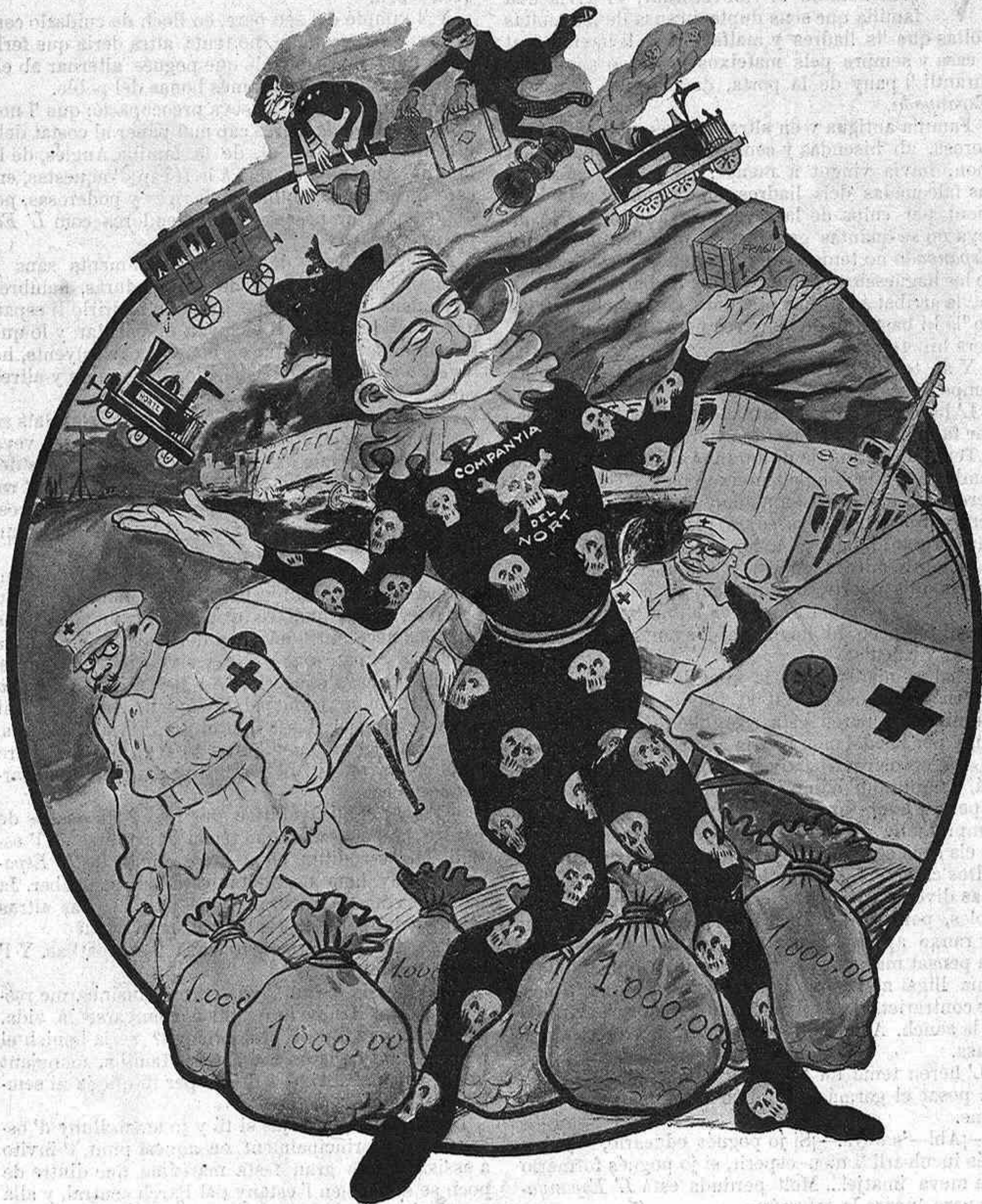

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

EL MARQUÉS DE LAS CINQUILLAS

primer actor y director de la *Companyia de la Mort*.

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

CRONICA

UN QÜENTO QUE NO ES QÜENTO

VELS'HI aquí que una vegada, en un poble de qual nom no 'm vull recordar, hi vivia una familia que sens dupte á causa de las moltas voltas que 'ls lladres y malfactors se li havían ficat á casa y sempre pels mateixos medis, ó sigui frakturantli 'l pany de la porta, de motiu li deyan *L' Espanyada*.

Familia antigua y en altres temps molt rica y poderosa, ab hisendas y censos á totas las parts del mon, havia vingut á menos, no sols á causa de las falconadas dels lladres, sino també y principalment per culpa de la seva mala administració. Ja feya no sé quantas generacions que 'ls amos de *L' Espanyada* no tenían cap ni centener; semblava que se las haguessin apostadas á fer disbarats; y la casa havia arribat á l'última pregunta, tant que las rendas no 'ls hi bastavan de bon tros pera pagar als acreedors hipotecaris.

Y ab tot volían brillarla com en els seus bons temps.

L' hereu qu' era un fatxander, deya que 'l treballar fa pobre y que 'l treure comptes encaparra.

Tenia un germá de un taranná tan distint, que no semblavan fills de uns mateixos pares. Tot lo que l' hereu era ufanós y somniador, era l' altre aixut de geni y práctic en las sevas resolucions. L' hereu encaterinat ab la seva avior qu' ell tenia per glòriosa, sempre mirava enrera, y 'l fadrí extern dormia ab els ulls oberts, mirant sempre endavant, y no sossegava. De treballadors com ell no 'n corren gaires, ni tampoch hi havia qui l' aventatjés en saber contar y calcular.

D' altra manera hauria anat la casa, si 'l fadrí extern n' hagués portat el pòndol. Pero aixó, ni somniarho: l' hereu estava orgullós del seu senyoriu, y per res del mon hauria abdicat la més mínima de las sevas prerrogativas, y menos en el seu germá, de qui no n' admetia res, ni 'ls consells, tenintlo per un home prosaich, ordinari y fins juhéu, que comprometia el bon nom de la familia *Espanyada* ab els seus egoismes de treballador y negociant.

Dos caràcters tan distintos no 's podían entendre, y las divergencias entre ells eran contínuas y insolubles, per quant, si bé 'l fadrí extern hauria pogut fer ranxo apart, separantse de la familia, no hi havia pensat may per efecte del carinyo que ab ella 'l tenia lligat ab llassos indestructibles. Preferia passar contrarietats de totas menas á rompre 'ls vinculs de la sanch. Ademés, l' animava una secreta esperansa.

L' hereu tenia un fill, y en aquest sér débil, havia posat el germá de l' hereu totas las sevas afecions.

—¡Ah!—'s deya.—¡Si jo pogués educarlo, si jo pogués inculcarli 'l meu esperit, si jo pogués formar-lo á la meva imatje!... Molt perduda está *L' Espanyada*; pero encare la salvariam.

Pero tantas quantas vegadas entaulava ab l' hereu la qüestió, aquest el deixava dir, l' escoltava, y li

responia sempre:—Bueno... sí... está bé... pero el noy encare es petit... Més endavant ja veurém.

*
*
*

El noy de l' hereu era un xicotet que 's criava flach, raquitich, escanyat de pit, casi bé anémich: no tenia més que ulls y una gran vivesa, una certa vivesa febril.

Y 'l ximple del seu pare, en lloch de cuidar-lo com el seu estat requería, no tenia altra deria que ferlo anar molt maco, á fi de que pogués alternar ab els altres noys de las casas més bonas del poble.

Aquesta era tota la seva preocupació: que 'l noy de *L' Espanyada* no fes cap mal paper al costat dels fills de la familia Gal, de la familia Anglés, de la familia Alemany, ja que á la fi cap d' aquestas, encare qu' en l' actualitat molt ricas y poderosas, podía ostentar un passat tan esplendorós com *L' Espanyada*.

Aixís, en lloch de procurar-li aliments sans y substanciosos l' atipava de lleminaduras, fiambres y requisits costosos, que lluny de nodrir-lo li espatllavan el ventrell y li viciavan el paladar: y lo que hauria hagut de gastar en bons reconstituyents, ho invertia en trajos riquíssims, joguinas caras y altres capritxos per l' istil.

—Vull que 'ls Alemanys, els Anglés, els Gals se morin d' enveja!...—deya l' insensat.—Y no veyia que 'ls noys Gals, Anglés y Alemanys, á més del luxe propi de la seva condició, tenían una salut robusta y eran forts com toros, en tant que al seu costat, l' hereu de *L' Espanyada*, semblava un nyicris.

Y es que aquells noys se nodrían bé, feyan gimnástica y vivían subjectes á un sistema educatiu perfecte, en el qual se trobavan igualment atesas totas las necessitas del cos y del esperit. Y mentres las sevas expansions y jochs eran com el complement de la seva educació, en l' hereu de *Espanyada* constituían lo principal, lo únich. Anant seguint de tal manera arribaria á gran y no sería bó per res.

Un día 'l germá del hereu se 'n va queixar. Pero ¡qué va haver dit! L' hereu li va respondre ab sarcasme y urch:

—Potser sí que voldrias que 'l meu fill acabés de perdre la poca salut que té, encaparrantse ab l' estudi. Qu' estudihi els tontos, que 'ls de *L' Espanyada* may hem necessitat estudiar per saber. Ja naixém vius de natural. ¿Qué pagarian las altras familias del poble de tenir la nostra vivesa?

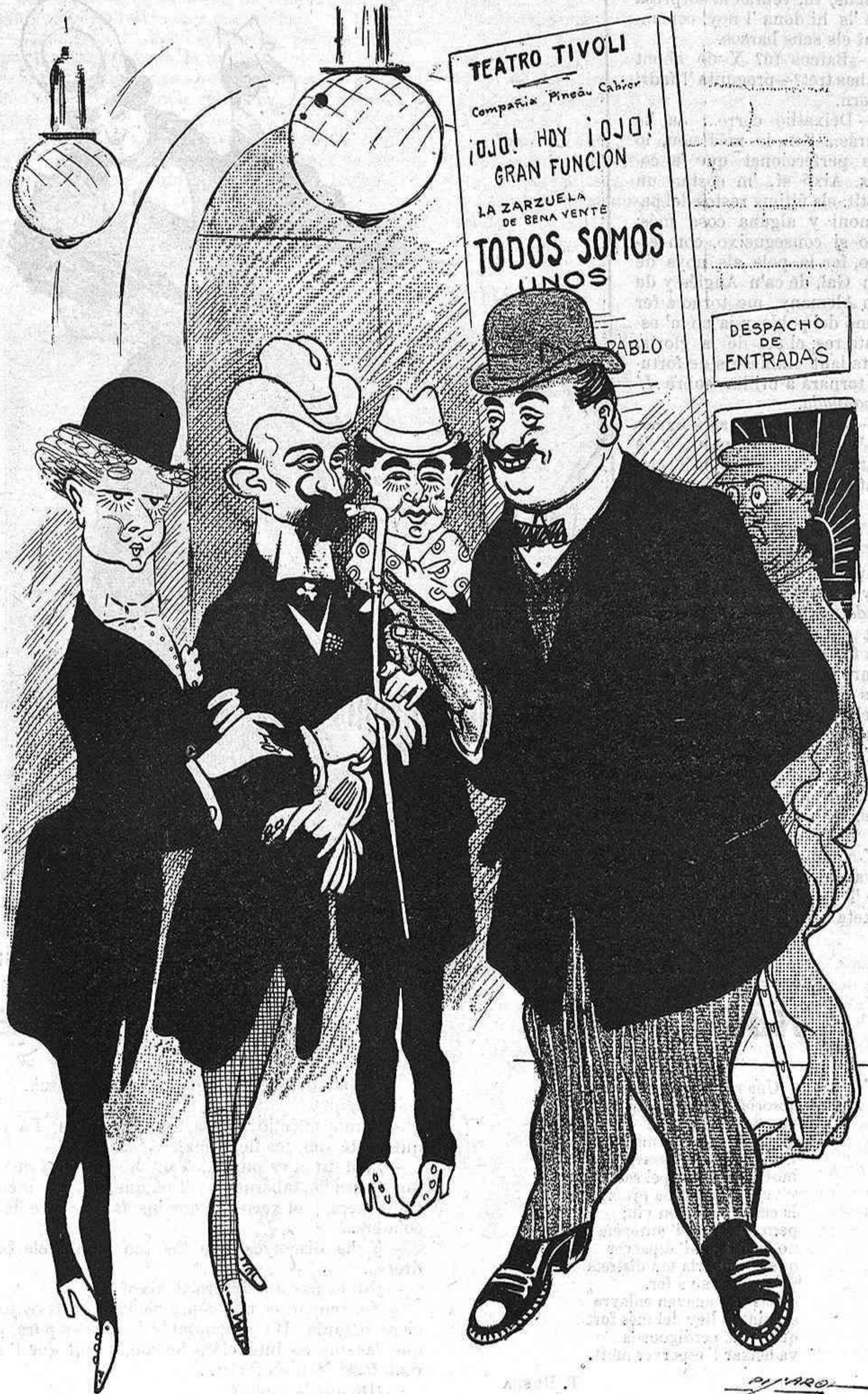
El germá del hereu arronsava las espatllas. Y l' hereu continuava:

—Lo mateix lo que t' has permés insinuarme respecte á que 'l noy aprengui á guanyarse la vida. ¿Que vols que 'l posi per aprenent? ¡Sería bonich el representant de la nostra ilustre familia. maneiant la mitja cana!... Aixó 's deixa per tú que ja ni semblas fill de casa nostra.

Donchs perque vejas si tú y jo aném lluny d' ocas en tot y principalment en aquest punt, t' invito á assistir á una gran festa marítima, que dintre de poch se donará en l' estany del Parch central, y allá veurás lo que s' ha de fer pera restaurar en un instant el prestigi de la casa.

Se tracta de unas regatas, en las quals totas las

DISPENSÍ, SENYORA BENAVENTE...

—Per aixó de *todos somos unos*, no hi passém: ho serán vosté y 'ls que l'acompanyan; nosaltres, nó.

famílies hi portarán lo bó y millor del seu material flotant: donchs, tú, veurás la sorpresa que 'ls hi dona 'l noy, comandant els seus barcos.

—¿Barcos tú? Y de ahónt els has tret?—pregunta 'l fadrí extern.

—Déixatho corre... Ja 'ls veurás... Son lo més nou, lo més perfeccionat que 's coneix. Aixó sí, 'm costan un sentit: els últims restos del patrimoni y alguna cosa més; pero si consegueixo, com espero, fer la pols als noys de ca'n Gal, de ca'n Anglés y de ca'n Alemany, me torno á fer l'amo del poble, y ja no m'espanta res: el sol de la glória, destallant lluhissors de fortuna, tornarà á brillar sobre *L' Espanyada*.

—Ets un insensat!—exclama 'l germá del hereu, y 's retirá de la seva presencia, clohent els punys de rabia.

*
**

Y contan las crónicas que 'l simulacre naval va tenir efecte, y que 'ls barcos de *L' Espanyada*, en número de tres, per cert molt vistosos, á causa de una falsa maniobra van entretopar, anantsen tots tres al fons del estany, y arrastrant ab ells al hereuhet que 'ls comandava.

Y contan també, que ab tot y la promptitut del ausili, com el pobre noy era tan poqueta cosa, el varen treure de l'aygua ja difunt.

Y contan, finalment, que se li va fer un gran enterro, y que 'l cadáver anava en una caixeta blanca de albat.

P. DEL O.

—Diuhén: ¡Ah, el vapor!... ¡La electricitat!... ¡El telégrafo!... ¡Cá barrret!... Per mí, lo més bonich que s'ha inventat al món es aixó: la dida.

VIDA DESCANSADA

Vida es mort

Una abella industriosa
absorbía ab gran anhel
una flor de farigola
que després seria mel.
Una aureneta passava
buscant menjar pel seu niu
y veyent tan bona presa
la cassá de viu en viu;
pero en cambi l' aureneta
no havia vist l' esparver
que al trobarla tan distreta
presonera la va fer.
Ja els tres anavan enlayre
seguint la lley del més fort
quan una perdigonada
va deixar l' esparver mort.

T. RUSCA

A CAL CERER

—La pau del senyor sigui en aquesta casal..

—¿Digui?...

—Com á qüestió previa, una pregunta: La cera que vosté ven, ¿es llegítima?

—¿Vol dir si es pura?... Tant ho fos el ví que 'ns fan beure 'ls taberners, y 'l pá que 'ns fan menjar els fornars, y el xacolata que 'ns fan pendre 'ls xacolaters...

—Y 'ls discursos que 'ns fan sentir els baladrers...

—¿No es pas una indirecta aixó?

—No, senyor: es una continuació de la seva justiciera lletanía. He preguntat si la cera es pura, per que las meas intencions ho son, y vull que l' una cosa fassi joch ab l' altra.

—¿De que 's tracta?

—D' una prometensa. Haig de portar un ciri á la Mare de Deu de la Bonanova...

—Trihi y remeni, donchs. Aquí 'n té de totes midas.

—¡Ah! ¿També hi ha midas en aquest ram? Jo 'm creya que no hi havia més que preus.

—Dígali barret, dígali sombrero. Segons la mida, el preu; segons el preu, la mida.

—Pero, entenemnos; preus y midas, midas y preus, ¿guardan alguna relació ab l' objecte de la prometensa?

—Sens dupte que sí. Si la prometensa es d' un noy de deu anys, may el seu ciri haurá de ser tan gros com si prové d' un home ab tota la barba...

—Per exemple?...

—Per exemple: ¿Vosté ha tingut un fill malalt? Ab un ciri de tres pams queda bé ab la Verge. ¿El

malalt ha sigut vosté? Tot lo que no sigui presentarse á la Bonanova ab un ciri d' una cana es fer el cursi.

—Ja vaig comprenent...

—Y fins tractantse d' un mateix, hi ha d' haver ciris y ciris. ¿Li sembla á vosté si la ofrena á la Mare de Deu ha de ser igual, tant si es qüestió d' agrahirli la curació d' un dit, com la curació d' una cuixa?

—Naturalment que nol... Com un no sent tampoch la mateixa satisfacció trayent á la rifa una sort de las petitas que pescantne una de las grossas.

—Ni més ni menos. Ja veig que ho comensa á entendre.

—Per lo que toca al meu assumpto, donchs, ja ho tinch determinat: el ciri ha de ser, ab tota exactitut, tan alt com jo. ¿Vol pëndrem la mida?

—No cal. A ull pot molt bé determinarse...

—¡Ah! No; res d' ulls ni vistassos. Donat el caràcter de la prometensa que he fet, necessito portarme ab la major escrupulositat. Prenguem la mida, y procuri que sigui ben justa.

—¿Del cap als peus?

—O dels peus al cap. *L' ordre dels factors...* no altera el ciri.

—Vuyt pams y mitj...

—Perfectament: de vuyt pams y mitj ha d' ésser la presentalla.

—¿Y 'l gruix?

—Vet'en aquí un' altra!.. ¡El gruix! ¿De manera que de ciris, com de macarrons, n' hi ha de varis calibres?

—Per forsa ha de ser aixís! ¿No veu que un ciri llarch y excessivament prim no tindria consistencia?

—Y 's podria torsar...

—O trencarse, qu' encare seria pitjor.

—Just!... Y la Mare de Deu diria que li van ab ciris trencats... ¡Nadal!... A la seva discreció ho deixo. Un ciri de]la meva longitud y de la corresponent gruixaria.

—Aquest... ¿li sembla?

—¡Bé!.. Las proporcions son esbeltas. Al altar farà rotllo y respondrá ampliament als meus designis. ¡L' origen de la prometensa que necessito cumplir s' ho mereix tot!

—Es veritat!.. Encare no me l' ha dita la causa d' aquest regalo á la Verge... ¿Qu' es un secret potser?

—No... A veure si ho endavina.

—¿Ha sufert una malaltia molt grave?

—Res d' aixó.

FENTSE EL SEU PROPÍ RETRATO

—Podrá 'l dibuix no sé exacte ni 'l color pecar de just; pero, ab tot y aquests defectes, sé que 'm sortirá al meu gust.

- ¿Ha tingut una gran xiripa?
 —Ara 's cremal... Una xiripa estupenda, fenomenal, de las que no se 'n veuen gayres.
 —Ja m' ho penso!... ¿Ha tret la primera?
 —No, senyor.
 —¿Estava á punt de casarse y ha tingut temps de desdirse'n?
 —Tampoch.
 —¿Se li ha mort la sogra?
 —Menos.
 —¿Ha cobrat una quantitat que ja considerava perduda?
 —Res de cobrar quantitats.
 —¿Ha portat un' obra al teatro y ha alcanstat un éxit?
 —Ni 'ls mils.
 —Donchs... confesso la meva escassa penetració. 'M dono!...
 —La ganga, la gran ganga, la maravillosa ganga que he tingut, consisteix en que he viatjat per Espanya durant quinze días en ferrocarril...
 —¿Y qué?
 —Y no m' ha succehit absolutament res!... Vol miracle més fenomenal en els temps que ara corren?

A. MARCH

Gloses al Glosari de Xenius

Voldria parlar del *Glosari* de Xenius. I parlar del *Glosari* de Xenius és parlar d'una cosa tant fortament enllaçada am l'esperit meu, que quasi-bé, en gran part, aquest article podria ésser una autobiografia comparada... Mai he sentit una tant forta compenetració d'ànima com la que sento llegint el meu Eugeni d'Ors. Recordo que un dia, en mig d'una de les seves *arbitrarietats*, el bon Xenius s'interrompé amb un *oi, Alomar?*, com a fent-me l'ullet

ELS QUE SE 'N VAN

JOAN OLIVA

Celebrat actor catalá, mort el passat diumenge á Badalona.

entre dues línies... Doncs bé: aquesta intenció l'he sentida jo més de dues voltes; i he pensat, tot escrivint, en el moment en que l'Ors passaria la vista sobre l'escrit meu i en si'l trobaria digne de viure...

Altres vegades, en aquesta eterna divagació mental am que posem un comentari, una glosa, sota cada fet que passa, jo m'he dit: bon motiu pera un article; si l'escrivia?... I ja no l'he escrit... Per què? Perquè en Xenius se m'havia adevançat i, am sorprenent telepatia, interpretava'l meu pensament (o jo, per inversa comunicació d'esperit, havia interpretat el seu). Tal, per exemple, en la lliçó de coses treta de l'heroica reconstrucció de Sant Francisco tot seguit de la catàstrofe...

Bé, bé; no cal, doncs, glosar la nostra conformitat; sinó, fent més pura crítica, anotar la nostra divergència.

Filosofia; Imperialisme; aquella en quant a l'afició; aquest en quant a l'acció i a la fe; tals són les dues modalitats capdals d'en Xenius. *Filosofia*, és dir, curiositat (aquesta curiositat malsana pera tot dogmatisme i que l'Esglesia ha condemnada una volta més en l'encíclica *Pascendi*); amor a la noció, a la coneixença, al saber; etern papelloneig de l'ànima sobre tot jardí i tota flor; afany d'escriure'l nom propi damunt la fulla que's rossega i damunt el pinacle de la torra que s'alça; aspiració a que un dia pugui llegir-se aquet nom sobre l'ala d'una libèlula caçada al vol i sobre'l crepuscle del capvespre que espira. Dar el propi esperit i el propi nom al temps; ésser, en alta accepció, el *cronista*... *Dilettantisme*, direu. Aquí està'l perill; i aquí estaria sobre tot la nostra disparitat si'l segon terme de la divisa d'en Xenius no fos la més intensa coloració de la seva persona; si la nota imperialista no vingués a calificar plenament l'escriptor.

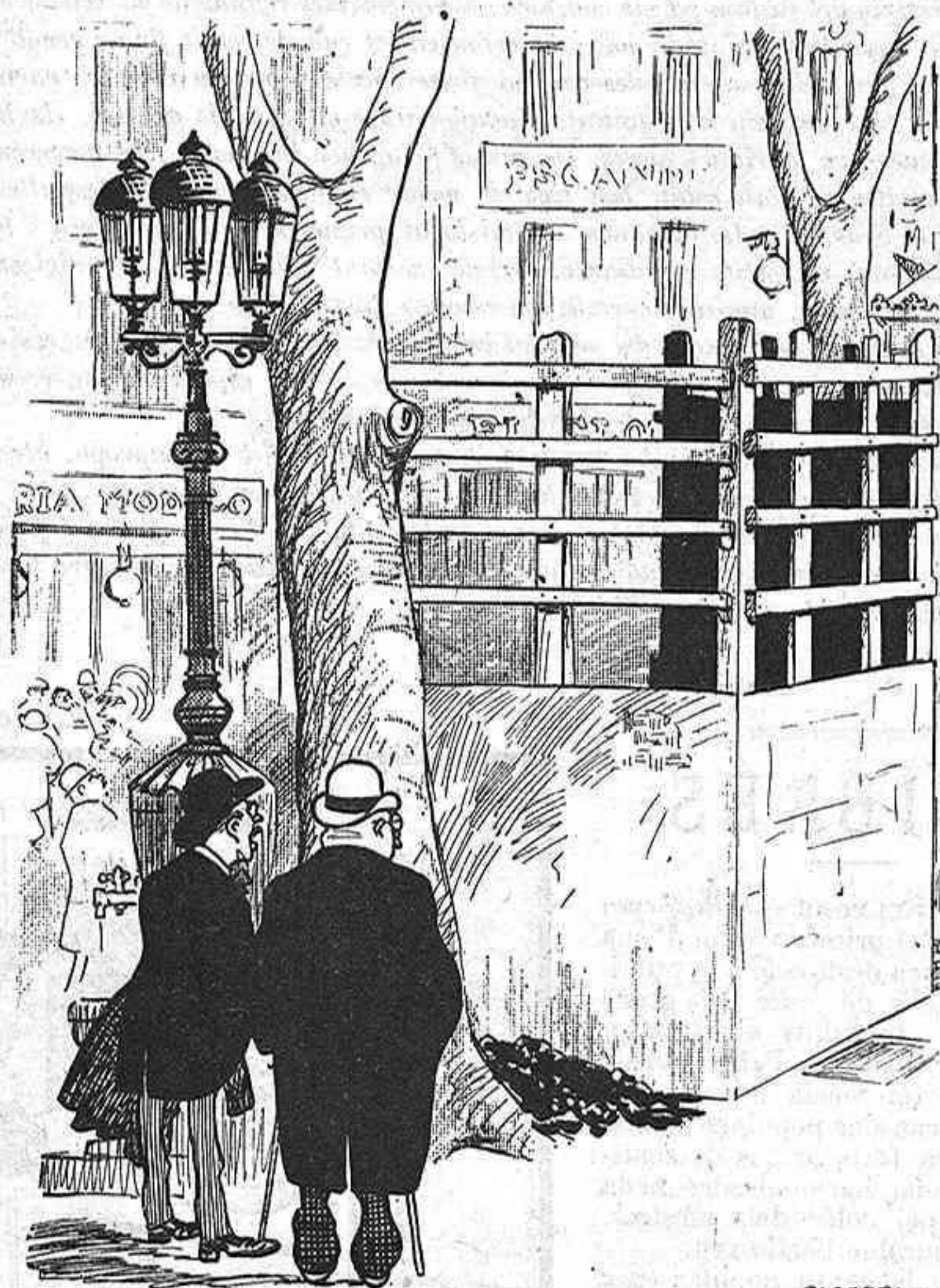
¿Voleu una regla simplicíssima pera mesurar l'energia i la potencialitat de vida d'un autor? Demaneu-vos, després de llegir-lo: *i què?* Tracteu de definir-lo ben precisament. Tracteu d'explicar el caràcter de la seva personalitat, destacant-la en relleu sobre la personalitat de tots els demés. Indufu la seva originalitat, la paraula definitiva que haurà dita, si és que n'ha dita una. El temperament que resisteix a tal prova és un temperament *intens*. És un temperament *masculí*. — Jo explicaré un altre dia això dels *sexes de l'escriptor*. — I en Xenius, escriptor mascle si n'hi ha, gran fautor d'idees, gran fecondador de ciutats, respon clara i categòricament an aquella prova.

No basta, doncs, el *dilettantisme* pera crear-se una vera aristarquia personal. D'altra banda, és curiós comprovar que tots els *dilettanti* dignes de romandre més enllà de la mort són, per compensació, els actors d'una gran obra didàctica i transcendent. Tal, Renan, tal Anatole France. ¿No és Gœthe el geni del *dilettantisme*? — Doncs bé: jo recrimino a l'amic Xenius (com a una gran part del nostre jovent literari, que tal volta cerca en l'admiració de l'actual art castellà una compensació a certes falses glories catalanes), jo li recrimino haver admès com a manifestacions de civilitat la superficial cortesia, o l'art purament epidèrmic a lo Valera i Pardo Bazán, o l'urbanitat, incapaç de desentò, o (per comble) la distinció falsament ciutadana de la pobra Barcelona de Carles IV, entrevista a través un sàinet de Don Ramón de la Cruz, en una glosa profundament anticatalanista...

Pot-ser l'Ors no ha comprès bé tot lo que la flastomia i l'escàndol puguin tenir, en un moment, de sanejador, de ventilador, fent entrar una gran ventada en els *boudoirs* closos. No ha vist com l'empenta dels brutals i de les turbes pot ésser, un instant, manifestació senyorial magnífica. En l'arbitrarietat que dedicà un dia a la *Mort d'Isidre Nonell* parla d'una venjança sangnanta de les multituds contra'l pintor que ha tret al sol la lletgesa vil de la pobriçalla... No, no. No és la lletgesa lo que n'ha revelat l'artista; sinó, ben a l'inversa, la bellesa, la bellesa inassequible al cop d'ull distret.

Imperialisme. L'imperialisme rescata i salva tals desviaments del criteri de distinció. Aquest imperialisme té dues formes principals: l'artística i la política. L'imperialisme artístic s'anomena *arbitrarietat*. Jo no insistiré ara sobre aquet punt. La conformitat del meu pensament amb el de l'Ors és aquí absoluta, i jo l'he analisada am detenció en el meu estudi sobre l'*Estètica arbitraria*. En quant a l'imperialisme polític, pera que'l nostre acord fos tant exacte, caldria, tal volta, precisar que's tracta d'un imperialisme ben civil, d'un concepte federatiu (com tots els imperis) de les relacions internacionals, en el que estan compreses, sèns dubte, les dues grans corrents autono-

À CANALETAS

—¿Qué diu que van á ferhi aquí?

—Una petita Casa de Socorro, pel servey exclussiu de las víctimas que tranvías y automóviles fassin en aquest cap de Rambla.

mista i socialista que vénen a esser les forces integradora i diversificadora, centrípeta i centrífuga, unitat i varietat de la política universal.

En quant al catalanisme, estic segur d'una perfecta coincidència d'opinió am l'Ors; tal va revelar-se, ja fa temps, amb uns magnífics comentaris que va dedicar ell a un estudi meu en sentit centralista-català, pel qual s'iniciava tota la manera meva de catalanisme, tant anti-regionalista i tant ciutadana.

Més en aquesta paraula, imperialisme, hi va inclòs també un concepte de la missió periodística ben divers d'aqueix alt reportatge que sembla la meta de perfecció del diari modern. El reportatge d'en Xenius no se contenta amb un bell *compte rendu*: no reflecteix la llum que'ls fets li envien, ni obeeix a la corrent vinguda de les coses, sinó que sobre la banalitat del succés aixeca la poesia del comentari propi; i fins llança a la plaça pública la veu propia pera que faci'l seu treball i la seva propaganda. I aquet sí que és un concepte de veritable aristocràcia.

Noucentisme. Una altra divergència, respecte an aquet mot. L'home ha d'esser de son temps, sembla dir.— I vosaltres ja sabeu la meva fórmula: l'home ha d'esser del temps futur, ha d'esser concitadà de la ciutat futura, contemporani dels segles que han de venir. El noucentisme és una fórmula encara massa actualista; no és bastant futurista, si bé és molt acceptable com a reacció contra'l catalanisme encara no ben emancipat de l'ahir. Deixeu-me, doncs, aspirar a sentir-me, si més no puc, *dosmilista*.— Oh! — me diu en Xenius.— Jo voldria esser l'Erasme d'una acció de la qual vós fosseu el Luter!— I jo responc: Quina major honra pera mi? Més Erasme i Luter tenen llur activitat obrant en una serie de segles successius; i si Luter és el poderós futurista de la Re-

volució, del lliurepensament, del segle XIX, Erasme, unint, per meravella, aquets dos termes que semblen incompatibles: Renai-xença pagànica i Reforma, és el futurista de la crítica serena, de l'Enciclopedia, precursora de la Revolució; és el ciutadà del segle XVIII. Havent viscut, corporalment, en el segle XVI, el mateix Ors reconeix, en la dedicataria, que fou un *siscentista*. Jo crec que encara fou més profètic, i el veig com un contertuli de Voltaire i Diderot, cartejant-se am Frederic i Caterina...

París ha influït sobre l'Ors sense descatalanitzar-lo; un poc a la manera com influï sobre Heine sense llevar-li totalment la germanisació. D'aquí tota la qualitat de l'humorisme de Xenius, humorisme que fa co-existir el *détachement* d'un *dilettanti* am la paraula trascendent d'un apòstol de ciutadania. L'Ors no s'ha contentat amb *habitar* París, amb *estar* a París, com tants altres. L'Ors hi ha *viscut*. I és llàstima que la naturalesa de la publicació ont el *Glosari* veu la llum no haja permès a Xenius expandir la magna Glosa d'aquesta excelsa post-revolució parisenca, ont els nostres comuns ideals de ciutadanisme han tingut la més esplendorosa encarnació. Així i tot, pàgines com la de la rehabilitació de Dreyfus són el model més elevat que jo conec de concentració de sentiments inexpressats, bategant sota la narració sobria del fet, fundament clàssica.

L'ironia francesa, depuració parisenca de l'antic *esprit gaulois*, s'eleva, en Xenius, fins a esdevenir humorisme: i és que una tendència anglòfila del seu temperament l'hi porta.

Alt periodista, que agafa'l temps per les ales cansades i li penja cada dia la cartulina aèria d'una glosa, Xenius, dominador de Kronos, és, pera mi, la més eminent figura que mai haja tinguda a Espanya aquest exemplar interessantíssim de l'escriptor públic: el *Cronista*. I és també un dels més prolífics ideurges que jo conec, una de les fonts més abundoses d'*ideificencia*.

Jo volia trobar, pera aquesta glosa que és encara més un homenatge i un present de vera germanor, voldria trobar un bell final com a corona. I no trobo res més rutilant i colorit que aquet paragraf, llegit a l'atzar entre les gloses de Xenius:

«... ja ha caigut la tarda. Ja l'ombra endola totalment els jardins de roses i d'ibiscus, roig sangnant, roig malva i roig salmó... De sobte una gran roda de foc d'artifici esclata en la nit. Immediatament dues files de criatures de sexe equívoc, en roba de dança, s'avancen corrent, portadores de llanternes enceses, en forma de lotus mig oberts... Sonen clarins. Més, més clarins... De l'ombra, entre les llanternes i els coets, i les estrelles que, allí dalt, s'encenen també, el seguici reial avança... Les criatures dançadores se mouen. Alcen les llanternes, les creuen, les aparten, les tornen, les abaixen, piruetejant elles mateixes, portant el còs enter a la dreta, després a l'esquerra, al sò d'una música cantada, infinidament suau i graciosa. Ara un petit tam-tam bat, depressa, depressa...»

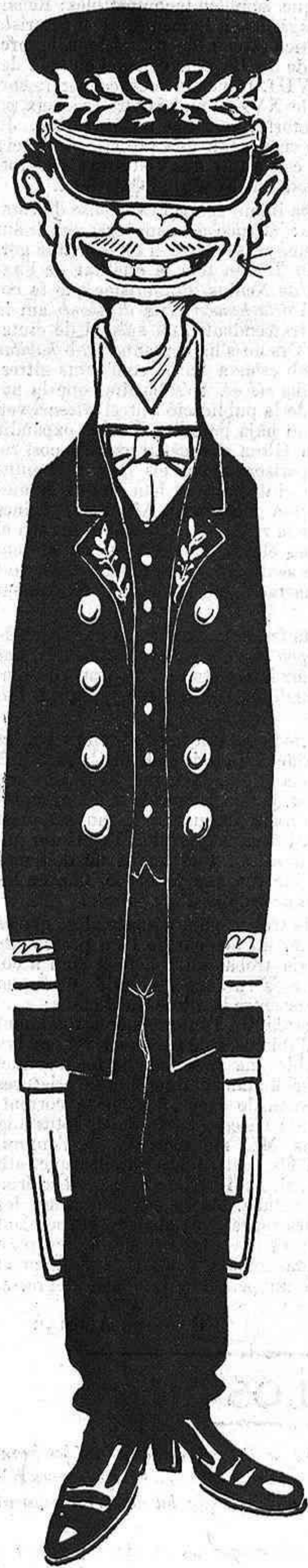
GABRIEL ALOMAR

GLOSARI

Les primeres ventades de Desembre, trontollant les branques somortes, han fet tombar a voliors les fulles seques dels plàtans ciutadans. L'ample passeig ha despertat guarnit amb una blana catifa.

Les fulles seques, am sa grogor amoratada, caragolant-se amb epileptiques contorsions, exteses damunt del passeig ó arremolinant-se a l'entorn de les soques, són l'alegria dels infants tant com el tenebrós pressentiment dels jaios.

AHIR

Com era l' uniforme dels empleats.

Els petits estudiants, al sortir de col'legi, corren a abandonar-s'hi, a les fulles mortes; el fressseig del fullam sec els engresca; el símbol més refinat de la tristor i pera ells un imprevisat esclat de joia: hi esfonsen les cametes nues fins a genoll i vinguen trets i gambades i corregudes com si fossen mules joves en una era carullada de blat. S'hi asseuen al damunt, n'agafen unes quantes de grosses, els hi trenquen les cues i en fabriquen pipes. Després s'hi ageuen indolents, s'hi gronxen, hi fan tamborelles, i quan estan ben tips de nedar en aquell mar de despulles, n'apiloten uns bons braçats, demanen un misto al primer senyor que passa i hi calen foc. Llavors els petits estudiants, corrent, saltant, enfilant-se pels pedriços, s'allunyen del fogueró, guaitant enrera, am recança, tres vegades.

Com si tinguessen consciència del seu fat imminent, les fulles seques se resisteixen a cremar encara; per llarga estona's retorcen, peten, espeterneguen, crui-aeixen, abans de rendir-se, en mig de blanca i espessa fumerola.

Al poc rato, quan el foc se n'ha ensenyorit, un pobre vellet s'hi apropa, atret per les llussons de la flama; s'hi escalfa les mans i segueix el seu camí...

Desseguida un manobra, el clàssic manobra aprofita'l caliu del fogueró pera escalfar-hi l'escudella, aquella escudella tant groga que fa aquella olor de safrà tant penetrant i que convida a deixar-s'hi convidar.

XARAU

LLIBRES

CANÇONER SELECTE.—I. Beethoven (Serie I)—Es el primer volum d'una nova biblioteca destinada a la publicació de reculls de *lieder* dels grans compositors, traduïts al català y aplegats per Joaquím Pena. Forma el llibre de referència una notable colecció de cançons populars alemanyas, ab una forta aroma de sentiment y poesia, harmonisades nada menos que pel colós dels mestres, l'incomensurable Beethoven.

Avuy que la cansó popular, per son caràcter refermador de nacionalisme, comensa a prodigar-se ab vigorosa empena, encare que faltada d'esperit de selecció, l'obra sanitosa del aplegador d'aquests *lieder* pot dirse que vé ab oportunitat y que farà segurament un gran bé als nostres *dilettanti*.

El senyor Pena, un dels més entusiastas propagandistas de cultura artística, ha tingut un gran moment d'inspiració, digne de tota lloansa al donar forma a un tan bell pensament. Ningú com ell, que posseïx un refinat sentit del veritable art musical, pera portar a cap una obra de tal naturalesa. Ell es quí ab molt bon criteri diu, al exposar el plan de la seva heròica empresa: «Aspirém a que las cançons, dels grans mestres, prenent naturalesa catalana y agermanantse ab las bellas cançons de nostra terra, siguin la deu sanitosa que brolli de tots els llabis, que aventi las funestas llevors forasteras, foragitant ben lluny las inmundicias del malestruch *género chico* y las banalitats de las cursis *romanzas de salón*, que purifiqui, en una paraula, la part moral y la part artística de l'ambient musical popular. Y pera conseguirho, tením un camp amplíssim ahont podém espigolar a pler. Gayrebé tots els grans músichs han conreat el *lied*, produhint inspiradas obras d'aquesta mena que anirém publicant per coleccions ordenadas en volums y per series d'autors.»

Aprop de 25 cançons se publicaran en cada volum, ab el seu acompanyament de piano. Dessota l'cant hi apareix el text original ab la traducció catalana; al comensar del volum s'exposan las poesias que forman en el llibre, y en algún d'ells hi haurá ademés un prolech comentant els *lieder* segons sa importancia.

La presentació del *Cançoner Selecte* no pot ser més espléndida: impressió excelent en paper de classe superior, encuadernació artística ab tapas d'or y tela, formant en conjunt un elegant volum, estoig digne de las joyas que tanca.

ALMANACH HACHETTE, pera 1908.—Havém fullejat aquest almanach enciclopèdic que, com es sabut, se publica a París y es popular en tot el món.

Cómprinlo, fulléjlnlo els nostres llegidors y sabrán lo que d'aquí un any, d'

VIATGER PREVISOR

(En el despaig de la línea del Nort)

—Dónguim un bitllet de segona... y 'ls últims sagraments.

aquí dotze mesos, d'aquí trescents seixantacinch días portará com a novetat l'Almanach Bailly-Baillière pera 1909.

RATA SABIA

AVUY

TEATROS

PRINCIPAL

La festa dels àngels.—Drama en un acte per J. Marxuach. Un melodramet ab alguns cops forts d'intenció, pero esbravats d'efecte, y de un conjunt sumament esllanguit.

El Sr. Marxuach més que quan fa comedias, ens agrada quan las representa.

La nova obreta *T' estimo* es un arreglo del Sr. Puiggarí que donará moltes entradas al veterano Teatro Principal. Se veu desseguida que l'original deu ser una cosa molt picant, donchs a pesar dels atenuants per que sembla haver passat l'adaptació conserva encare situacions molt picarescas y en el diàlech s'hi entreveuen reminiscencias de corte vaudevillesch.

L'assumpto es senzill y simpálich y 's presta a que l'autor hi aboqui tot l'enginy; per aixó no li ha sigut difícil al arranjador amanir-la ab situacions cómicas d'un tó molt pujat y que entran de plé en el género *bufo*.

Els tipos, també tenen un relleu grotesch extraordinari y están ben enquadrats en l'ambient de la farsa.

La música del Sr. Esquerrá es fresca, agradable y s'adapta perfectament al tó del llibre.

S'havia comensat a ensajar una nova *baronada* que duya el títol de *La xafardera*, y ha sigut treta del escenari avants de que hagués comensat a *xafardejar* en públich.

Aixó de que se li enfonzi un'obra avants d'estrenarla, no li passa més que a D. Teodoro.

LICEO

La Walkyria.—Brillant principi de temporada: un teatro plé, y un éxit desbordant. No n'hi havia per menos.

Fins ara l'públich no la coneixia prou la segona part de la tetralogia: era necessari que l'mestre Kaehler, un alemany de cos enter, la abrillantés y matisés ab la seva màgica batuta. Desde avuy s'ha fet tan inteligible com el mateix *Lohengrin*, y l'éxit promet ser tan durable com el de aquesta obra tan divulgada.

Ja no s'hi troban aquelles escenas llargas y pesadas d'altres temps, puig es tal l'encís que produheixen que ningú 's sent mogut a amidarlas per la seva duració. Ni que duressin una eternitat serian recusadas, puig tanca tot un paradís de bellesa.

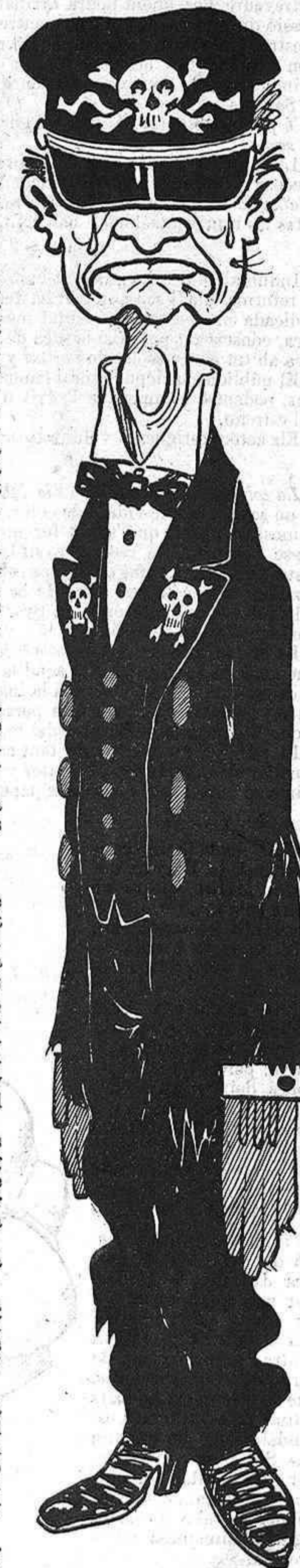
Els cantants hi estigueren bé tots ells: no semblava sino que treballessin a competència.

Notables, si bé una mica massa italianisats, la Passini Vitale, qu' es una dona arrogant, mestressa de una veu vibradora y extensa; y l'tenor Vackary, a quí ja coneixiam y reputavam com un dels Sigmundos millor dotats de rellevants condicions. En el duo de la Primavera tingueren son moment culminant: d'aplausos no'n vulguin més.

La Margot Kaftal (Brunilda) es una *walkyria* ab totes las de la ley. ¡Quína veu més hermosa, y quína maestría en manejarla! Y sobre tot ¡quín domini del drama líric wagneriá y quín respecte als seus cánons! Li feu digne costat en Kaschmann (Votan), que ab sa veu pastosa y la seva fidelitat de interpretació ratllá a una altura colossal. ¡Y pensar que aquest barítono ja havia cantat al Liceo fa vint y sis anys! Pochs artistes com ell saben conservar el seu tresor y avalorarlo ab els beneficis de la experiencia.

Per tots els demés no tenim també sino elogis ben merescuts: per la Verger (Fricka), per la tropa bèlica de las walkirias, que estigueren espléndidas, y fins pel Sr. Giralt (Hunding), que encaixá molt bé dintre del conjunt.

L'orquestra d'esquívols—deixant apart alguna petita espifiada del metall, que

Com hauria de ser.

hauria de dissimularse, per lo poch que significa—comensá ab certa desconfiansa; pero se aná animant, fent entreveure fins ahont podrà arribar quan alcansi la cohesió que no ha de faltarli, mentres siga conduhida per mestres tant mestres com en Kaehler. Contant ab un tant bon general, fins els reclutas qu' entran en foch per primera vegada son capassos de guanyar batallas com la Sadowa.

Y perque tot anés bé, fins estigué en bon lloch la *mise en scene*.

L' empresa Bernis está d' enhorabona. No podfa comensar millor la temporada lírica. Y la proba de que *La Walkyria* ha guanyat el cor del públich, es que fins ara todas las representacions s' han contat per plens.

ROMEA

Indubtablement ha guanyat bastant *La Barca Nova* ab la reforma que 'l seu autor hi ha fet. Sense haverla perjudicada en sa essencia, resulta més consistent, més llògica, conservant per aixó la idea de deslliurament primitiva ab tot el seu esclat de veritat y de bellesa.

El públich sancioná favorablement la obra del Sr. Iglesias, podentse afirmar que l' éxit d' avuy ha superat al del estreno.

Els actors estigueren voluntariosos.

***

La colla de 'n Pep Mata ó Els Mártirs de la Inquisició es un saynet ple de vida y de color. L' Ignasi Iglesias ha demostrat ab ell que 's pot fer molt en aquest género sense necessitat de recorre á situacions xavacanas ni á xistes grollers. Alguns dels tipos están esbossats ab art y semblan arrencats per medi de la fotografia: entre ells cal anotar el que interpreta la Sra. Clemente ab admirable identificació de carácter.

La gracia 's desprén dels *bocadillos* ab naturalitat, degut no á la abundancia de acudits nous, que d' aixó no n' es pas rica la obreta, si no á la ingénua xerrameca moguda y picada dels nombrosos personatges que hi surten y que 's troban la major part del temps en escena.

El públich va riurehi de tant en tant, y al acabar va premiar ab aplaudiments al autor y als cómichs, que dominavan bastant sos respectius papers.

NOVETATS

Una gentada inmensa presenciá la lluyta del inglés Miles, qu' es un atleta com una torre, y l' escanyolit japonés Rakú.

L' agarrada sigué feconda en peripecias emocionants, que 'l públich seguía ávidament. Eran molts els que creyan en la victoria de la Gran Bretanya; pero al final el japonés deixá ben sentat, com sempre, 'l pabelló del Sol naixent, demostrantse aixís la certesa del refrá: «Val més enginy que forsa».

TÍVOLI y NOU

¡Todos somos unos!, lletra de 'n Benavente, música del mestre Lleó.— Per més que algú vulga fer creure que 'l públich aná al teatre previngut contra l' autor, á causa de certs ruidosos successos, que han omplert aquests últims días la crónica escandalosa, no ho creguin pas. Si l' obra no vá agradar es senzillament perque es dolenta... com també per la rahó de haver sigut péssimament interpretada.

Quan un personatge *sui generis* pronuncia la frase final: —*¡Todos somos*

unos!, la major part del públich vá protestar... y aquesta protesta, que l' autor no vá preveure, es potser lo millor de l' obra.

A lo menos nosaltres es lo únich que podém aplaudir com á sincer, franch y justificat.

Exactament igual manifestació 's vá fer en el teatro del carrer de Casp qu' en el del Paralelo. Els dos públichs, ab tot y ser tan diferents, ván fer un bisbe d' alta categoria: casi un cardenal.

CATALUNYA

Morada histórica.—Una obra ben construhida—ja no hauria de ser francesa: els autors traspirenaichs solen ser uns bons arquitectes de la escena—y de més á més replena de xistes y exuberant de bon humor.

En l' execució 's distingiren la Sra. Catalá y 'ls Srs. Zorrilla, Larra, Torner y Balaguer, de qui s' ha de aplaudir l' abnegació per haverse encarregat de un paper insignificant, y haverne tret molt bon partit.

CÓMICH

La Corte de Transmania, lletra dels Srs. Sotillo y Pons y música del mestre Lope.—Es un' obra filla de Valencia, que se las aposta y en molts conceptes aventatja á moltas altrás nascudas á Madrit y enviadas á Barcelona ab gran acompanyament de bombo y platerets. Dels quatre quadros que conté, els dos últims se fan aplaudir ab molta justicia. Son realment ben trobats.

En la música 's destaca un número brillant, un waltz corejat que va cantar molt bé la tiple Concha García tintintlo que repetir á instancias del públich.

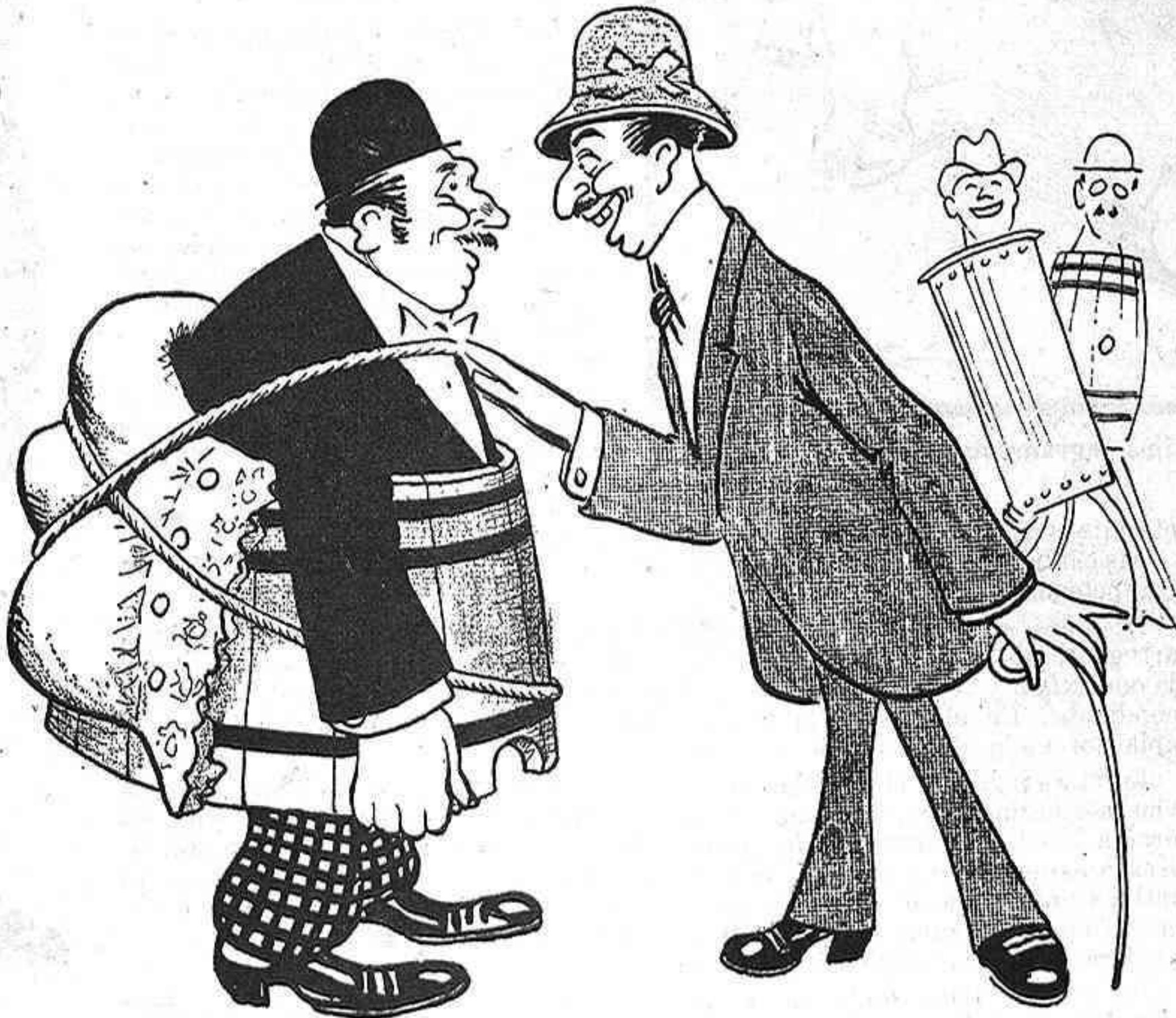
L' obra, en conjunt, alcansá un éxit satisfactori.

N. N. N.

UN HOME JUST

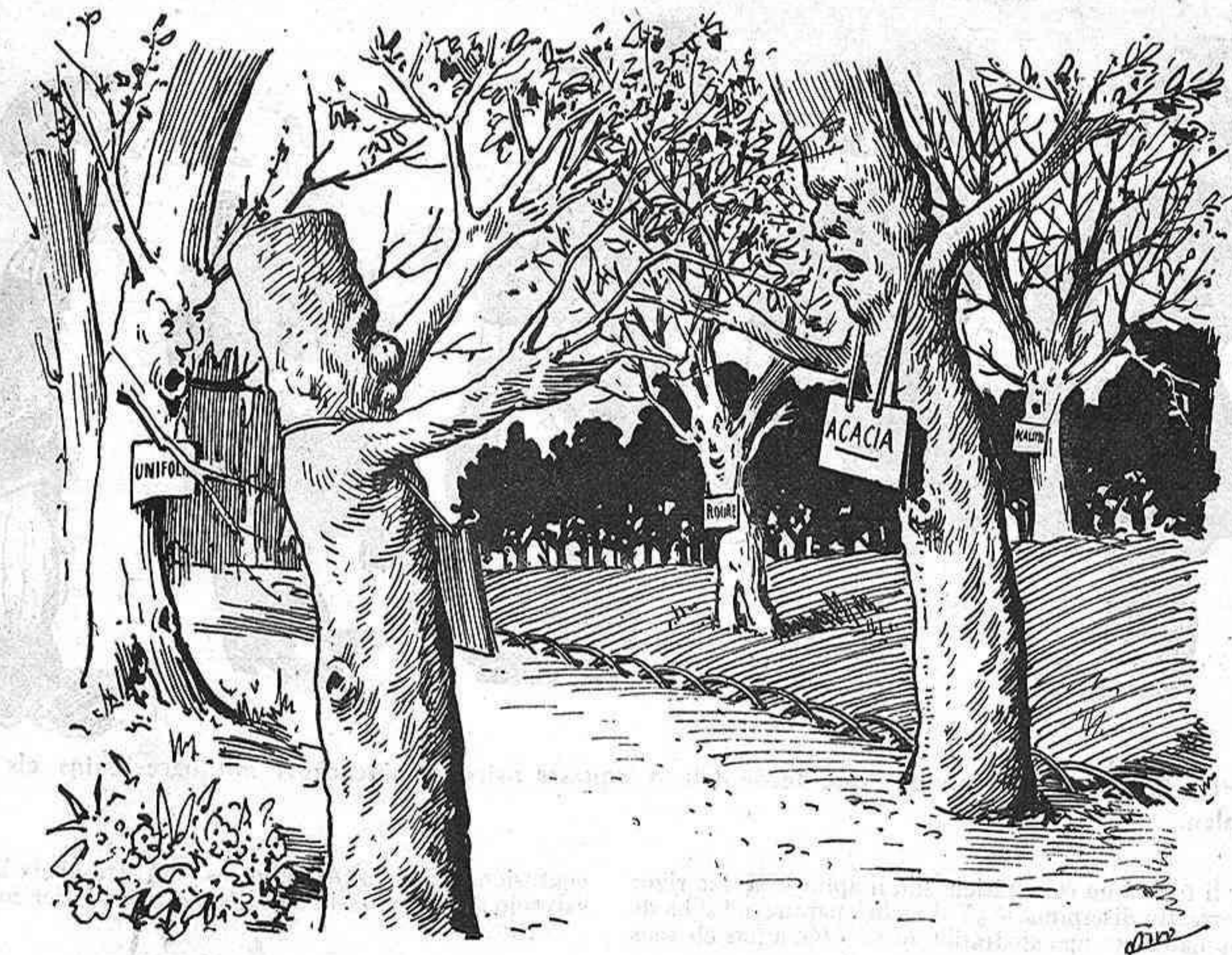
Era en *Just* fill de Sant *Just*
y de serne s' alabava,
pro com sempre *just* anava
no 's podfa dar cap gust.

PRECAUCIÓ INÚTIL

—*¡A veure Todos somos unos va?...* Ja pot anarhi tranquil: l' autor no s' ha mogut de Madrit.

ELS ARBRES DEL PARCH

—¡Eureka!... ¡Hossanna!... ¡Aleluya!... ¡Gloria al senyor Tobella!... Gracias á la seva intervenció, tenim *cédula personal*, sense impost tranzitori ni recárrech de cap mena.

Quan encare era fadrí,
son pare, home molt adust
li donava un ralet *just*
perqué 's pogués divertirí.

Comensá, com es molt *just*
als vint anys á festejar
y una noya va trobar
que s' hi va casá ab molt gust.

Pero com *justos* anavan
y els diners *justets* tenían,
tots els de Sant *Just* sabían
lo qu' en *Just* y ella passavan.

No feya pas un any *just*
que, un día sens més ni més,
el cel, que sempre *just* es
va enviarli un fill molt robust.

Y per aquell entremitj
en *Just*, que un altre *Just* veyá,
—Si ara hi anat *just*,—se deya,—
ara aniré *just* y mitj.

Com ell per un cas *injust*
per *ajust* sols treballava,
lo que *justament* guanyava
sempre li arribava *just*.

Quaranta anys *justos* tenía
tot *just*, quan va morí en *Just*;
si 'l cel li va ser *injust*,
de *justicia* no sería.

Y si fos *just* tení 'l gust
d' exposar un mort sa *ideya*
just diría en *Just*:—No 'm creya
que hasta mort estés tan *just*.

J. STARAMSA

L' Ajuntament de Barcelona vá pendre, la senmana passada, un acort important, encaminat á prevenir y castigar els abusos trágichs de las empresas ferro-carrilaires.

Una inspecció rigurosa á las obras, una substitució del material móvil, indecent per un altra qu' estigui conforme ab l' higiene y la seguretat dels passatjers, un augment en la indemnizació als que sofreixin dany en els accidents, una lley que fassi incompatible 'l cárrech de conceller de las Companyías ab tot altre cárrech públich, com també ab el de diputat ó de senador... Y finalment un' Assamblea de Ajuntaments catalans pera reblar aquests acorts ab el vot unánim de Catalunya...

Tot aixó está molt bé. L' Ajuntament de Barcelona ha interpretat fidelment els anhels de l' opinió pública.

Pero ara falta sols una cosa: ara falta que l' Ajuntament no s' adormi sobre 'ls seus acorts.

Que no fassi alló del Génessis: «Dios creó el mundo en seis días, y el séptimo descansó.»

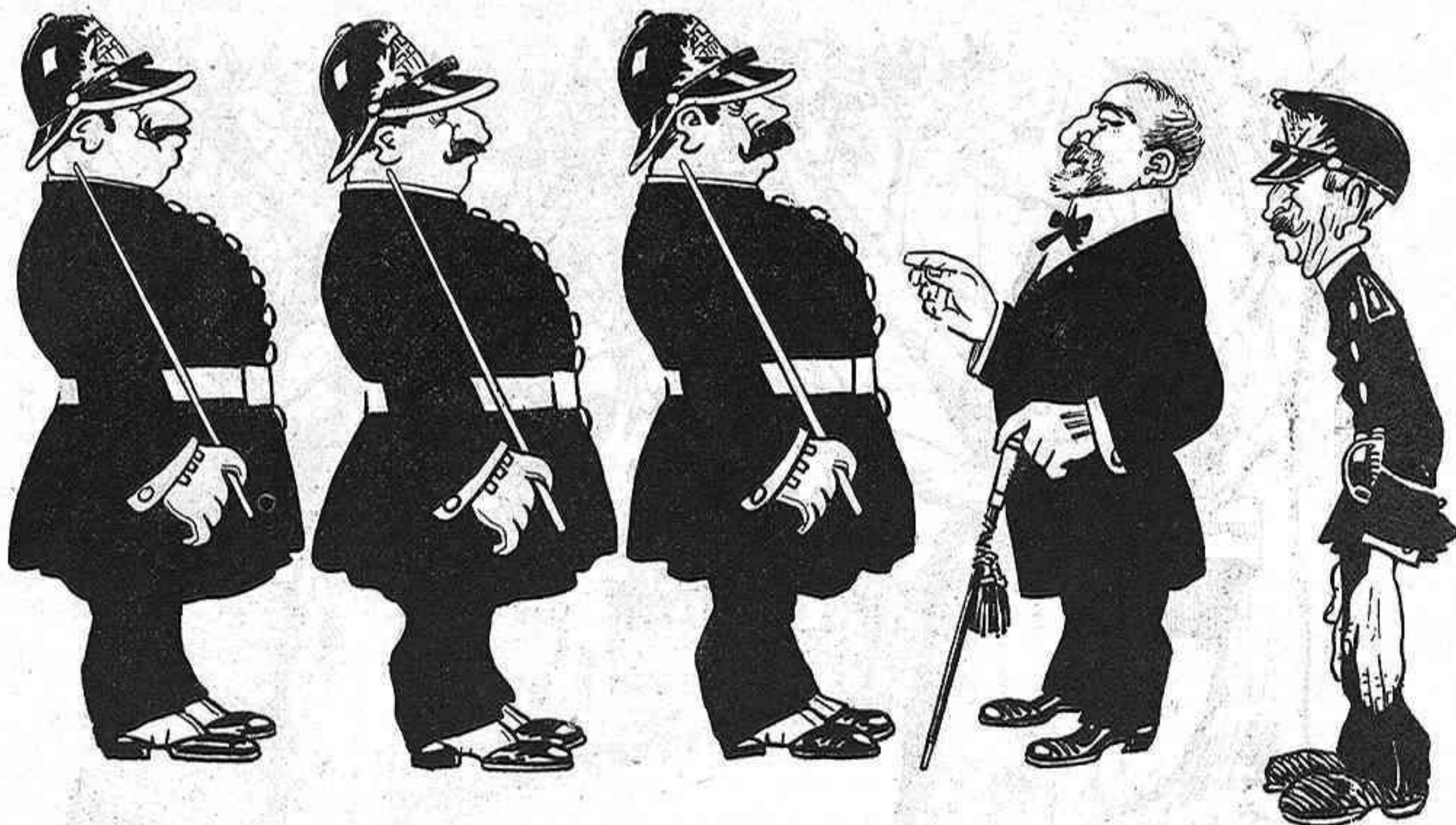
Perque fins ara no ha creat res, no ha fet més que planejar, baix la impresió dolorosa de la catástrofe de Riu-decanyas. Y sería altament botxornós que per decidirse á tirar endavant la seva idea, necessités l' horror de un' altra catástrofe com aquella.

Sr. Sanllehy: l' Assamblea, de Ajuntaments urgeix: ¿quín día 'n publica la convocatoria?

Els estudiants de Farmacia, justament ofesos pels ex-abruptes del Degá Doctor Aranzadi, van buscant la manera de obtenir la reparació á que son acreedors.

Perque lo que diuhen ells y ab molta rahó:—Si un es-

ÚLTIMAS INSTRUCCIONS Á LA GUARDIA URBANA

—En fi, senyors, no olvidin que desde dalt d'aquests balcóns, cinchcents mil barceloníns els contemplan.

colar li falta á un catedrático ¿no li aplican ab tot rigor un correctiu disciplinari? ¿Y donchs, porque no s'ha de fer lo mateix ab un catedrático quan ofén á tots els seus alumnes?

Aquí lo raro es que 'l Doctor Aranzadi no 's vulgui donar per entés. Quan un professor te la desgracia de posarse malament ab tots els seus alumnes, lo millor que pot fer es agafar els trastets y cambiar d'ayres.

Un viatge lluny ho esbargueix tot.

Cassat al vol, la nit de l'inauguració de la temporada lírica del Liceo:

—Me carrega *La Walkyria*—deya un xitxaretlo de petxera relluenta y coll de un pam y mitj.

—Y aixó, perquè?—li preguntava un seu company.

—Perque no hi ha més que dos intermedis, y encare curts... Ni temps queda per veure á la meytat de las donas.

¡Oh! En aquesta Barcelona hi ha cada intel·ligent en música, que fá fredat.

La *Veu de Catalunya* 'm permetrá que li recomani la necessitat de donar una petita lliçó de *Geografia provincial* al seu corresponsal de Lleyda.

L'altre día, en una carta fetxada en aquella ciutat, deya:

«Se treballa activament arreglant la carretera destruïda per l'inundació del Segre, entre la Pobla de Segur y Gerri, en el lloch que 'n diuen *La Figuereta*.»

Entre la Pobla de Segur y Gerri, senyor corresponsal, no hi passa el Segre, sino el Noguera-Pallaresa. El Segre passa á algunas horas de distancia, y entre ell y el Noguera no n'hi ha pocas ni gayres de montanyas.

May está de més que 'ls corresponsals ab residencia á Lleyda se posin una mica al corrent dels accidents geográfichs de la seva provincia, per' evitar que puga dirse d'ells lo que 's diu dels madrilenys que, fora de la Porta del Sol, ja no saben res.

En la catástrofe de Riudecanyas no tot varen ser morts y ferits. També va haverhi un miracle.

Afavorida ab ell sigué—segons conta un periódich—una senyora de Reus que anava en un dels cotxes de primera y que, en l' instant del descarrilament, acabava de resar una salve á la Verge de la Misericordia, patrona de aquella ciutat.

«La catástrofe—afegeix—tan sols li ocasioná lleugeras

contusions á la cara. Aquesta senyora atribueix la seva salvació á la intercessió de la Verge de la Misericordia.» Naturalment.

* *

Si tots els passatjers haguessin tingut la idea de fer lo que ella, es més que segur que no hi hauria hagut la més mínima desgracia.

La empresa del Nort, entre quals consellers s'hi comptan personas tan devotas com l'ilustre Marqués de las Cinquillas, no deixarà d'aprofitar tan ventatjosa idea.

Res de reparar ponts, ni túnels, que aixó costa diners. Per evitar desgracias, bastará posar en els departaments dels cotxes un avís que digui: «Per seguretat dels viatjers, se 'ls suplica que s'encomanin á la Verge de la Misericordia.»

Y porque no se 'n distreguin, res millor que colocarhi un fonógrafo que contínuament la reciti.

En una perruqueria:

—Me carrega tenir els cabells tan aplanats. ¿Cóm ho haig de fer porque se m'alsin?

—Viatji per las líneas del Nort, y cada vegada que atravesí un pont se li *erissarán*.

A Alemanya, en compensació á la *feminitat* de molts homes, hi ha donas que las han dadas per *masculinizarse*, en el bon sentit de la paraula.

Es á dir, per dedicarse á oficis que fins ara eran patrimoni exclusiu del sexo lleig.

Ascendeixen á la friolera de vint mil las que han sollicitat ser examinadas pera *chauffeses* d'automóvil.

¡Quína delicia deixarse portar per ellas!

Y com més guapas, més bonas *chauffeses*.

El descans dominical, rigurosament, no 's pot dir descans per lo molt que dona que fer.

Els carreters l'han obtingut; pero á copia de grans esforços.

Els dependents de comers el buscan, y á n'els taberners els l'han imposat, ab la particularitat de que la policia persegueix als primers quan volen fer tancar las botigas, y no deixa en pau als segons quan s'oposan á clausurarlas.

Y per cert que la policia usa uns modals que no están massa bé pels días de festa.

Caldrá que tothom se reporti, puig d'altra manera aixó no será el descans, sino la bojeria dominical.

La traducció castellana del drama *La Mare*, d'en Santiago Rusiñol, ha tingut un èxit en el teatre de la Princesa de Madrid.

Y aixó que no hi faltaven busca-rahóns que tractaven d'enfonzar-la.

Un intel·lectual catalonófobo, se passejava pel foyers del teatre, fent ademans de despit, muecas de mico, y dihent:

—Buena ó mala, si aquí hubiese (una cosa que 'ls homosexuals per res la necessitan) esa obra debió haberse reventado por razones de patriotismo.

¡Vaja, désat, patriotero de cartró, que per més que digui en Benavente *aquí no todos somos unos*.

Han terminat els treballs de replanteig de la secció primera de la reforma de la ciutat.

Las casas que han de anar á terra ostentan totas una bandereta.

AGAFANT LA HIGIENE PER LAS FULLAS

6

LA REGIDORA GELOSA

—Diu que ara vosaltres us heu de cuidar de la Eugenia?... ¿Y qui es aquesta Eugenia?

COMENTARI

—¿Que si vull entrar á veure la *Patria chica*?...
¡Ves, ves!... No estich per patrias chicas ni grandes.
Prou mals-de-cap tinch ab la meva, que no 'm deixa bellugar.

Igual succeheix en las casas novas quan se cubreixen, si durant la construcció no hi ha hagut desgracias.

De manera que la vida y la mort de una casa, queda compresa entre dos banderas.

El Diario español de Buenos Ayres, en un dels seus últims números arribats á la Península publicava un telegrama de Madrid, parlant de un terrible cicló que s'havia desencadenat sobre Barcelona, fent grans danys, destrossant el port, ocasionant naufragis...

Vaja, res: que de Barcelona casi no 'n quedava pedra sobre pedra.

El corresponsal del *Diario español* á Madrid, es l'ex-ministre D. Andreu Mellado.

¡Sembla mentida que 'ls ex-ministres de las oligarquías tinguin uns somnis tan pavorosos!

Els catalans de Cuba sempre recordant á la patria ausent en las horas de las grans aficcions!

Tant bon punt tingueren noticia de las inundacions de Catalunya, el *Centre Catalá* de l'Habana, valentse del cable girá la suma de 15,000 pessetas, delegant als senyors Bosch y Alsina y Roca y Roca pera que d'acort ab el President de la Diputació Provincial procedissen á la seva acertada distribució, segons las necessitats dels pobles víctimas del flagell.

Per sa part la notable revista *Catalunya*, que veu la llum en aquella ciutat ha publicat un notable número extraordinari, plé d'hermosos treballs en prosa y vers y un gran número de fotografats.

Ab aquest número demostran els nostres compatricis, que tenen el cor posat en Catalunya.

El Greco es un pintor que simbolisa el geni castellá com potser cap altre mestre del pinzell.

Donchs bé, en la protesta contra la venta y exportació al estranger dels seus quadros, joya de una capella de Toledo, que formulá la *Institución Libre de Enseñanza* de Madrid, la major part de las firmas que hi figuran son de catalans.

Las demás provincias y en especial las castellanas dormen ó permaneixen indiferents davant de un atentat tan botxornós. Y després els polítics que las hi han proporcionat el narcótic dirán que 'ls catalans no som patriotas.

Si 'l Greco 'ls sentís els posaría en caricatura.

Positivisme nupcial.

En un llogaret del Nort de Fransa s'anava á celebrar un matrimoni, y al formular el sacerdot la pregunta sacramental al nuvi, aquest contestá:

—No diré que sí fins que 'l meu sogre m'haja fet efectiu l'import total del dot.

Vels'hi aquí un atraco realitat ab la famosa pistola de Sant Pau.

Un altre que deixa aquesta vall de iniquitats y miserias.

Diumenge morí á Badalona, ahont s'havia retirat feya ja algun temps, nostre bon amic l'intelligent y per molts conceptes estimable actor D. Joan Oliva.

Delicat de salut, hagué d'abandonar anys enrera la escena, en la qual, á forsa d'estudi, havia lograt adquirir relleu y personalitat, creantse un públich y conquistant no pochi aplausos.

Durant llargas temporadas figurá en la companyia del inolvidable director D. Antoni Tutau, havent pres part en l'estreno de numerosas obras catalanas que trobaren en l'Oliva un intérprete felís y ple de bona voluntat.

Jove encare, ha mort víctima de la entranya en ell més gran y més sensible: el cor.

Enviém á la seva apreciable familia, que sab molt bé las fondas simpatías que 'l pobre Oliva tenia en LA ESQUELLA, la expressió del nostre sentiment.

¡Ah, vaja!.. Si es aixís...

Segons declaració del president del «Automóvil Club» la nostra ciutat no es pas de las més castigadas per accidents deguts als automóviles.

Aixó ha de consolarnos.

—*¡Más podría ser, señora!*—com deya aquell amable cortesá á donya Isabel II, que havia suferit una petita rascada al nas.

Perque 'l globo cautiu va plegar

Perque tots els elevats baixaven enconstipats.

güents ratllas:

«En Málaga se juega más este año. ¿Por qué? Porque la inundación ha arrojado en brazos de la lotería á muchos incrédulos que antes no jugaban; se vende más que otros años, según me asegura un lotero; los teatros se llenan; el público se divierte; todavía estoy por creer que eso de la salida del Guadalmedina fué una bromita sin intención que nos quiso dar el río y que ha mejorado las fincas inundadas.»

¿Qué 'ls sembla?

Y hi ha que advertir que aixó no ho d'fu un *renacuajo* qualsevol, sinó un diari del propi Málaga, precisament el que s'ha cuydat de repartir uns diners enviats allí desde Barcelona.

Vaja, ja era hora.

El nostre ex-amich y ex-colaborador Costa y Pomés, avans republicá y després lerrouxista, torna, segons sembla, al bon camí.

Mirin quína brivada, y en vers pera que fassi més efecte, clavava aquest día en un senmanari al home que ahir era el seu ídol:

«Obra la vista, poble, y no t' enlluherni l' oripell ab que dauran la paraula quíns dihentse guías teus d' última hora ab un gros desengany van á pagarte.»

¡Pobre don Prudencio!.. Mal se li posan els negocis quan fins els seus més incondicionals amichs el comensan á coneixer.

¡La verdad está en marcha!

¿Veü, senyor Cristófol de Castro, lo que se 'n treu de perdre 'l temps anant á Russia?

Ara surt vosté en *El Heraldo*, assegurant molt serio que 'l Dante va dir que

*Nessum maggior dolore
che ricordari di tempo felice
dara la miseria...*

Si en lloch d' anar á Russia, ahont no hi tenia res que fer, hagués anat á Italia, ara potser sabria que lo que realment digué l' autor de la *Divina Comedia* es aixó:

*Nessun maggior dolore
che ricordarsi del tempo felice
nella miseria.*

Moltas desgracias fan á Barcelona els automòvils; pero, si al nivell d' altrás ciutats pretinguessim posarnos, moltas més n' haurían de fer.

Aixís al menos ve á dirho el senyor president del club del gremi.

«Está fuera de duda que el *Centre Catalá* de Santiago de Chile tuvo el decidido propósito de menospreciar á España, izando la bandera catalana.»

¡Poch á poch, desahogada *Gaceta dels xinos!* Lo qu' está fuera de duda no es pas aixó. Lo qu' está fuera de duda, es que al món hi ha molts imbecils y que en el seno de la trepa lerrouxista s' hi aquadri llan uns quants vius, que á favor d' aquesta imbecilitat s' engreixan tranquilament y gastan de la manera que les da la gana.

Aixó, aixó sí que está fuera de duda.

Hola, hola...

Als filántropos que s' interessan per Málaga y, plens de zel, gestionan l' envió de fondos á aquella capital para socorre á las víctimas de las últimas avingudas, els recomano la lectura de las se-

Lo qual, com ja pot veure, dista molt de ser lo que vosté ha colocat als seus benévols lectores.

Xascarrillo de postres:

En una tenencia d' arcaldía á la qual es citat un bor-ratxo de professió:

—Quánta distancia hi ha desde casa vostra á la taberna del Gori? En quant temps feu el camí?

—Aixó depen... al anar hi estich poch perque vaig dret, y al tornar hi estich molt mes perque faig esses.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN EL NÚMERO 1507

- 1.ª XARADA.—*Llu-ma-ne-ra.*
- 2.ª ANAGRAMA.—*Manía—Anima.*
- 3.ª TARJETA.—*Las Amapolas.*
- 4.ª ROMBO.—

T
B O T
B O R I A
T O R D E R A
T I E T A
A R A
A

- 5.ª CONVERSA.—*Major.*
- 6.ª GEROGLÍFICH.—*Per puntas los compassos.*

TRENCA-CAPS

XARADA

*Prima-dugas musical
igualmente que ma tercera;
tersa-versa bona fruyta,
hu-tres-quatre en las iglesias.
Animal segona-tres;
tersa-cinch sempre s' emplea
com á terme musical;
hu-tres-quart, lloch hont s' ensenya.
Prima-inversa-cinch, es roba
que usan molt las senyoretas.
Y 's diu tot, quan una cosa
prima en molts trossos desfeta.*

SAMUEL GRAN É IRURUETA

ANAGRAMA

Tant gran es la afició
qu' en *Tot té* á lo musical,
que per sentí ab perfecció
la gran ópera *Total*
que feyan al Principal,
y per está en un recó
va pagá á un revenedó
el doble de lo que val.

TRES CALANDRIS DE MASNOU

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 1 2 3 4 5 6 7.—Arma.
- 1 2 6 5 4 7.—Objecte per jugar.
- 4 2 3 2 3.—Enfermetat.
- 3 7 6 7.—En las casas.
- 5 6 2.—Líquid.
- 6 7.—Nota musical.
- 7.—Vocal.

F. DOMÉNECH

CONVERSA

—¿Per qué no vares venir ahir á la oficina amich Vilá?
—No vareig venir perquè vaig anar á la estació á re-bre ma germana.

—¿Ahont era?

—Al poble que entre 'ls dos hem dit.

RAFAEL FONT

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

¡Ahir dijous, ahir va sortir!

ALMANACH

DE

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

pera l' any 1908

Forma un bellíssim tomo de més de 200 pàgines, enquadernat ab una cuberta á la tricromía.

PROFUSA ILUSTRACIÓ EN NEGRE Y EN COLORS,

original dels més reputats artistes de la nostra terra

TEXT VARIAT Y ABUNDANT

Traballs literaris, ahont hi figuren unas 150 firmas, entre ellas las dels més celebrats autors cataláns.

Preu: UNA PESSETA

¡AHIR, AHIR VA POSARSE Á LA VENDA EL POPULARÍSSIM

Prosa

Vers

Articles

Novelas

Poemas

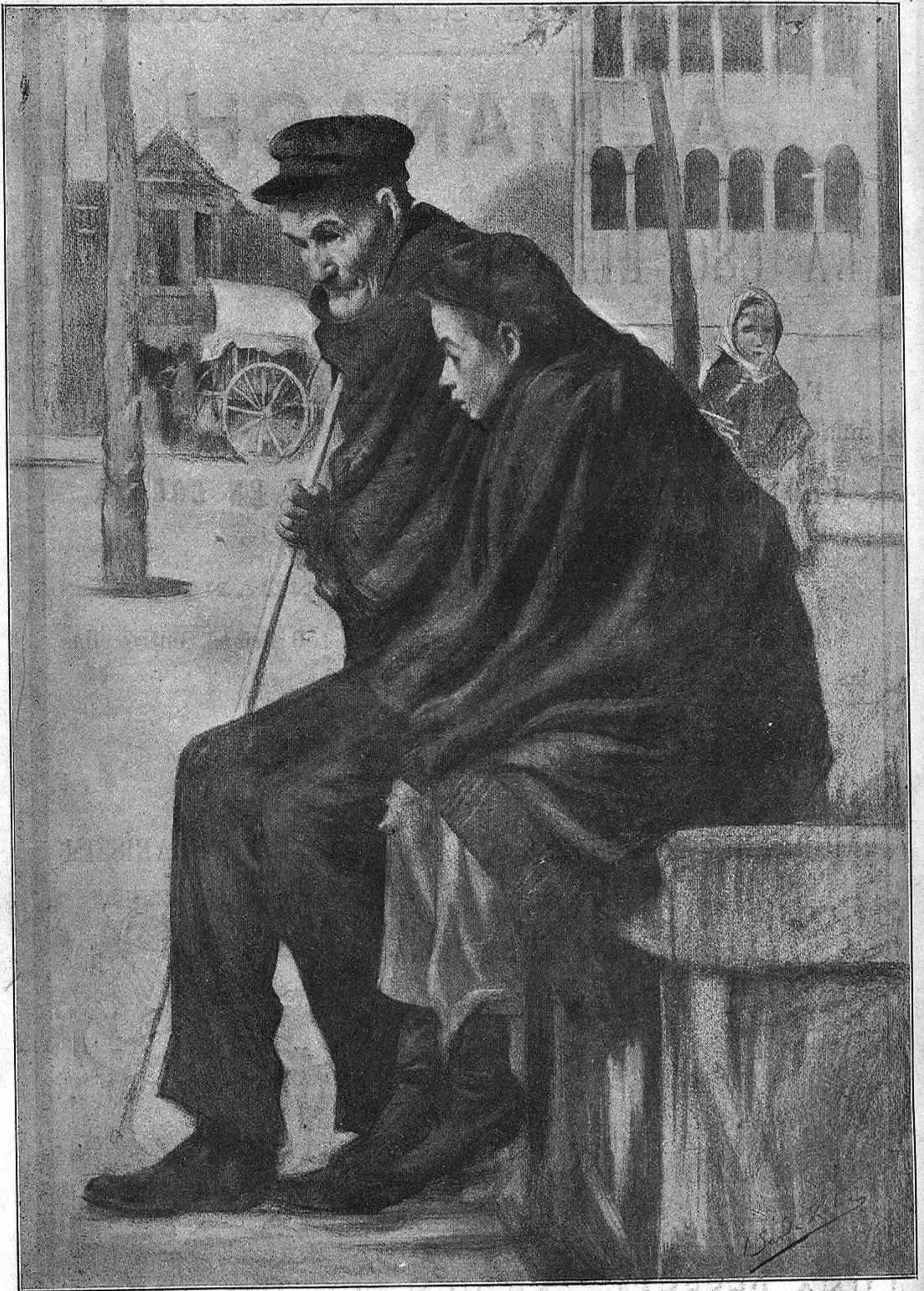
Qüentos

Epigramas

UNA PESSETA -- SE VEN PER TOT ARREU

EL TERROR DELS POBRES

—IS' acosta l' hivern!...